

Saksframlegg

Arkivsak
23/03845-1

Saksbehandler
Ellen Gangnæs

Behandles av
Utvalg for velferd

Møtedato
21.03.2023

Godkjenning av protokoll fra møte for Utvalg velferd, 14.02.2023

Leders forslag til vedtak:

1. Protokollen fra møte i Utvalg velferd 14.02.2023 godkjennes slik den foreligger.

Cecilie Lindgren

Leder i Utvalg velferd

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksprotokoll

Arivsak
23/03845

Saksbehandler
Ellen Gangnæs

Behandlet av
1 Utvalg for velferd

Møtedato   **Saksnr.**
21.03.2023   8/23

Godkjenning av protokoll fra møte for Utvalg velferd, 14.02.2023

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 21.03.2023 sak 8/23

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Protokollen fra møte i Utvalg velferd 14.02.2023 godkjennes slik den foreligger.

Saksframlegg

Arkivsak
23/03515-1

Saksbehandler
Kristin Opsahl

Behandles av
Utvalg for velferd

Møtedato
21.03.2023

Årsrapport 2022 - Velferd

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Hovedutvalg for velferd tar årsrapport for 2022 til orientering.

1. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Årsrapporten gir en statusoppdatering for året som har gått med nøkkeltall fra virksomhetene. Formatet dette året er litt endret ved at beskrivelser av organisering og tjenestetilbud er tatt ut og lagt i vedlegg til rapporten. Formålet er å gjøre årsrapporten kortere og mer leservennlig.

1.1 Fra koronapandemi til «dyrtid»

Ved inngangen til 2022 var koronapandemien fortsatt pågående, og driften i virksomhetene i Velferd var påvirket av å være i en beredskapssituasjon. Utover i året vendte tjenestene tilbake til mer normal drift. Mot slutten av året var det økte renter, strømgifter, prisstiging og en ustabil situasjon i Europa som preget samfunnet, og som også påvirket våre velferdstjenester.

NAV er en av de virksomhetene som opplever økt press som følge av økte kostnader for husholdningene. Nasjonalt har andelen *økonomisk trygge husholdninger* i Norge falt fra 65 prosent under korona-pandemien til 49 prosent i august 2022. Andelen husholdninger som sliter med å betale regninger har økt sterkt. I august 2022 befant 5 prosent av husholdningene seg i alvorlige økonomiske vanskeligheter. Ytterligere 11 prosent slet økonomisk. Dette er en dobling fra året

før. I årsrapporten gjenspeiles dette i nøkkeltallene fra NAV. Det er en markant økning i behovet for bistand, flere søker nødhjelp, og det er flere brukere som trenger økonomisk råd og veiledning og midlertidig bolig enn tidligere. Dette har skjedd samtidig med at kommunen har håndtert en høy bosetting av flyktninger.

1.2 Tjenesteutvikling

Virksomhetene jobber kontinuerlig med tjenesteutvikling, og i tråd med innsatstrappen styrkes lavterskel aktivitetstilbud flere steder. I virksomhet heldøgnsomsorg har man blant annet inngått samarbeid med Nesbru videregående skole med unge frivillige inne på avdelinger med personer med demens. Det er også opprettet miljøkontakter ved to avdelinger på Bråset bo- og omsorgssenter. Dette planlegges utvidet til alle avdelinger.

Virksomhetene opplever å få flere og sykere pasienter utskrevet fra spesialisthelsetjenesten, både innen somatikk og psykisk helse og rus. Det jobbes derfor aktivt med rekruttering, kompetansebygging og kvalitetsarbeid for å styrke tjenestene.

I tjenester til personer med funksjonsnedsettelse har man gjennom året jobbet målrettet med kompetansehevingstiltak. Virksomheten er med i Tørn-prosjektet hvor målene omfatter økt kompetanse, samt å teste ut nye arbeids- og organisasjonsformer.

1.3 Ventelister og effektueringsstid

Det er få store endringer i 2022 med hensyn til økte ventelister eller effektueringsstid for bolig eller tjenester.

- Det er stabilt lave tall for personer på venteliste for heldøgnsomsorg.
- Hjemmetjenesten tar i det vesentlige hjem brukere fra sykehus samme dag som de er utskrivningsklare.
- Det er stabile ventelister på bolig for personer med psykisk helse og ruslidelser. Her ser man også at effektueringsstiden har gått drastisk ned.
- Ventelisten har økt, imens effektueringsstiden for kommunale boliger har gått ned i 2022.
- Det er flere personer med funksjonsnedsettelse som mottar ambulerende miljøtjenester i eget hjem i 2022 enn i 2021. Dette er en ønsket utvikling.
- Det er en stor økning i deltakere i mestrings/lavterskeltilbud innen psykisk helse og rus.

---

¹ Christian Poppe og Elaine Kempson (2022): *Dyrtid under oppseiling. Hvordan takler husholdene de økende levekostnadene?* SIFO rapport nr. 5-2022

2. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Endringer i befolkningssammensetning, forventede økte helseutgifter og økt sykdomsbyrde representerer store utfordringer for samfunnets sosiale og økonomiske bærekraft. Status beskrevet i rapporten danner grunnlag for ressursstyring og tjenesteutvikling hvor målet er å skape bærekraftige løsninger som møter helseutfordringene, motvirker sosiale helseforskjeller og fremmer god helse for alle.

3. Tidligere behandling

- Årsrapport 2021- velferd. Saksnr. 0011/22, i utvalgsmøte 22.03.2022
- Halvårsrapport 2022 - velferd. Saksnr. 0041/22, i utvalgsmøte 01.11.2022

4. Kommunedirektørens vurdering

Året 2022 har vært preget av koronapandemi og dårligere økonomi for husholdningene blant annet på grunn av økte mat- og strømpriser. Utfordringene gjenspeiles i nøkkeltall fra Nav som viser at flere, og særlig barnefamilier sliter økonomisk.

Tall fra velferdstjenestene forøvrig viser stabil drift med få store endringer i ventetider og effektuertider. For å sikre gode og bærekraftige helse- og omsorgstjenester også i årene som kommer må virksomhetene fortsette med den omstillingsprosessen de er i – i tråd med innsats- og boligtrappen.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Årsrapport 2022
Vedlegg til årsrapport

Saksprotokoll

Arivsak
23/03515

Saksbehandler
Kristin Opsahl

Behandlet av
1 Utvalg for velferd

Møtedato   **Saksnr.**
21.03.2023   9/23

Årsrapport 2022 - Velferd

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 21.03.2023 sak 9/23

Behandling

Leder Cecilie Lindgren, presenterte saken og ga ordet til Direktør Aud Hansen som innledet til saken. Virksomhetsleder Anne Cathrine Garder, Jan Kåre Melsæther, NAV og Lisa Kristine Hagen presenterte saken og besvarte spørsmål.

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Hovedutvalg for velferd tar årsrapport for 2022 til orientering.

Saksframlegg

Arkivsak

23/02061-2

Saksbehandler

Ingrid Blichfeldt
Synnøve Osmundsen

Behandles av

Ungdomsrådet
Utvalg for velferd
Utvalg for oppvekst
Utvalg for medborgerskap
Formannskapet

Møtedato

16.03.2023
21.03.2023
21.03.2023
23.03.2023
18.04.2023

Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Asker kommune vil inngå avtale om effektkontrakt og forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027.

1. Sammendrag og konklusjon

Ungt utenforskap er en stor samfunnsutfordring, også i Asker. For mange av kommunens ungdommer deltar ikke i skole, arbeid eller samfunnsliv. Det er ønskelig å teste ut nye metoder for å utvikle tilbud til en gruppe unge som det offentlige ikke lykkes med å nå og bistå i tilstrekkelig grad innenfor dagens system. Denne saken presenterer hvordan effektkontrakt kan benyttes som virkemiddel for å få flere unge til å gjennomføre videregående opplæring, og delta i arbeid- og samfunnsliv. Effektkontrakt kan ikke alene løse den store samfunnsutfordringen, men kan bidra til et større mangfold av tiltak, samt stimulere til offentlig-privat samarbeid.

Effektkontrakt er en avtale mellom en sosial investor, en leverandør og Asker kommune. Leverandøren kan være frivillige - eller ideelle organisasjoner, (lokale) bedrifter eller sosiale entreprenører. Den sosiale investoren er ofte en privat stiftelse eller andre private aktører som ønsker å være med å finansiere sosiale tiltak.

I en effektkontrakt finansierer private investorer et tiltak med et fastsatt resultatmål, Asker kommune vil overta finanseringen etter to år om målene nås.

Asker kommune er med som en av to nasjonale piloter i regi av KS. Dette innebærer blant annet at Asker kommune mottar veiledning fra konsulentselskapet Ephori impact i prosessen, og vil bidra i det videre arbeidet med å inngå kontrakt.

Kommunedirektøren vurderer effektkontrakt som egnet virkemiddel for å finne frem til et nytt tilbud som treffer unge i alderen 15-21 år som står i fare for, eller har falt ut av videregående skole.

Asker kommune ønsker å lyse ut et oppdrag, og inngå avtale om effektkontrakt. Tiltaket foreslås å gå over fire år med opsjon om ytterligere fire år. Det foreslås en årlig ramme på 2-3 mnok pr år i perioden 2024-2027. De to første årene dekkes av en ekstern finansør (sosial investor), og deretter overtar Asker kommune finanseringen dersom definerte mål er oppnådd.

Det vises til det politiske initiativet Ungdomsløftet. Administrasjonen jobber nå med å organisere det videre arbeidet med ungt utenforskap.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

Altfor mange unge fullfører ikke videregående opplæring og deltar ikke i arbeidslivet. I Asker står 11% av unge mellom 16 – 25 år utenfor jobb og utdanning. Dette tilsvarer i overkant av 1000 personer. Ungdom som ikke kommer inn i arbeid og utdanning er en spesielt utsatt gruppe som står i fare for varig utenforskap. Mange av ungdommene som det er knyttet bekymring til, har svake skoleresultater, få mestringsopplevelser og lite sosialt nettverk.

Ungt utenforskap er en stor samfunnsutfordring. KS og flere nasjonale aktører peker på dette som en av vår tids utfordringer.

Tjenestene opplever at det trengs nye virkemidler for at flere skal få oppleve mestring og deltakelse. Effektkontrakt kan være ett mulig virkemiddel til å stimulere til innovasjon og utvikling av virkningsfulle tiltak for ungdom.

Hva er en effektkontrakt?

Effektkontrakt er en alternativ modell for offentlig-privat samarbeid med fordeling av ansvar og risiko. Modellen vektlegger resultater av tiltak fremfor aktiviteter og ressursinnsats, og gjør det mulig å teste nye tiltak og løsninger raskere. Effektkontrakter egner seg når man står ovenfor en kompleks samfunnsutfordring, som for eksempel utenforskap, og der man trenger å finne nye løsninger.

Effektkontrakt innebærer at en sosial investor finansierer et nytt tilbud til en bestemt målgruppe. Kommunen beskriver et behov og lyser ut et tilbud i markedet. Frivillige, ideelle eller aktører i næringslivet kan levere tilbud. I etterkant av en anskaffelsesprosess vil en eller flere leverandører få tildelt oppdraget, og det inngås kontrakt om et konkret tiltak til den definerte målgruppen.

En sosial investor vil finansiere tiltaket de to første årene, Asker kommune forplikter seg til å overta ansvaret for finanseringen dersom ønsket effekt er oppnådd i år tre og fire. Dette vil si at Asker kommune forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027. Det er forbundet stor risiko til tiltaket da vi ikke kan være sikre på å oppnå ønsket resultat. Om effekt ikke oppnås, betaler ikke Asker kommune for tiltaket.

Flere kommuner, blant annet Lier, Larvik og Øvre Eiker har inngått effektkontrakter og Asker kommune er i dialog med kommunene å lære av deres erfaringer. Asker kommune deltar også i et læringsnettverk i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet og KS sammen med Lørenskog kommune, og tre bydeler i Oslo kommune.

Målgruppe

Målgruppen for effektkontrakten er unge i alderen 15-21 år som står i fare for, eller har falt ut av videregående opplæring. Tilbudet skal være for unge med mye fravær, eller som står i fare for å få mye fravær. Det er ønskelig at flere får tettere og helhetlig oppfølging og fleksible og tilpassede løsninger i skole og arbeidsliv, kompetente voksne, gode lokale arenaer for deltakelse og mestring. Det er ønskelig å inkludere siste halvdel av 10-trinn, slik at overgangen til videregående skole blir best mulig.

Hva vil vi oppnå?

Målet med effektkontrakten er at flere gjennomfører videregående opplæring, og deltar i arbeidsliv og/eller samfunnsliv. Å delta og å oppleve tilhørighet er en verdi i seg selv. En rekke studier fremhever betydningen av blant annet en aktiv fritid, og deltidsarbeid for utvikling og fremtidig deltakelse i videre utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv. Det er derfor ønskelig å måle deltakelse i vid forstand,

Dette målet er i tråd med strategier i Asker kommunes temaplaner, blant annet strategien «Asker kommune skal gi helhetlig oppfølging som bidrar til at flere fullfører videregående skole, og rekrutteres inn i arbeidslivet» jfr temaplanene «Mestre hele livet – psykisk helse og rus», og «Å høre til - temaplan for Oppvekst».

Å ha tydelige resultatmål er et viktig element i en effektkontrakt. Asker kommune vil i tiden fremover beskrive hva som skal måles og til hvilken tid. Dette er avgjørende for å kunne evaluere om Asker kommune skal overta ansvaret for å finansiere tiltaket.

Veien videre

Asker kommune planlegger å sende ut en kunngjøring, og inngå kontrakt i løpet av våren/sommeren.

Lokale aktører vil oppfordres til å levere inn tilbud..

Arbeidet er et samarbeid mellom tjenesteområdene Oppvekst, Velferd og Medborgerskap. Asker kommune/NAV Asker har fått prosjektmidler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet til å etablere en effektkontrakt, og følge opp kontrakten. Det er opprettet en prosjektgruppe på tvers av involverte tjenesteområder.

Det er også et tett samarbeid med Oppfølgingstjenesten i Fylkeskommunen.

Videre har prosjektet hatt dialog med flere aktuelle investorer og vil også følge opp dette i tiden fremover.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Av Asker kommunes 6 prioriterte mål anses følgende for relevante for denne saken.

3. God helse, 11. Bærekraftige byer og samfunn og 17. Samarbeid for å nå målene

Tiltaket har spesielt relevans for sosial og økonomisk bærekraft.

4. Tidligere behandling

Samfunnsutfordringen ungt utenforskap løftes som et sentralt tema i flere av kommunens temaplaner. Strategiene i flere temaplaner vektlegger viktigheten av å styrke inkludering, deltakelse og opplevelse av å høre til i fellesskapet. Dette gjelder temaplanene «Mestre hele livet – psykisk helse og rus», Temaplan for medborgerskap», og «Å høre til - temaplan for oppvekst» som er ute på høring.

Det vises til presentasjon i Utvalg for oppvekst, Utvalg for velferd, og Utvalg for medborgerskap på deres møter i januar 2023.

5. Kommunedirektørens vurdering

Vi har dessverre for mange ungdommer og unge voksne som ikke deltar i skole, arbeid eller samfunnsliv. Det er behov for å teste ut nye løsninger for å løse denne utfordringen. Effektkontrakt kan ikke løse dette alene, men mulig bidra til et større

mangfold og tilbud og tjenester. Det er også forbundet stor risiko til arbeidet, og vi kan ikke være sikre på å oppnå ønsket resultat.

Inngåelse av en effektkontrakt fordrer sektorovergripende samarbeid. Det er derfor et mål om at arbeidet med effektkontrakten bidrar til bedre samarbeid mellom kommunens tjenester, og andre aktører om en målgruppe som vi ikke når godt nok i dag. Det er også en ambisjon om at dette initiativet kan bidra til å skape synergier for lokalt næringsliv, sosiale entreprenører, frivilligheten eller andre i Asker-samfunnet.

Dette arbeidet sees i sammenheng med Asker kommunes videre arbeid med ungt utenforskap og oppfølgingen av det politiske initiativet Ungdomsløftet.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksprotokoll

Arivsak
23/02061

Saksbehandler
Ingrid Johanne Blichfeldt

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	10/23
2 Utvalg for velferd	21.03.2023	10/23
3 Utvalg for oppvekst	21.03.2023	11/23
4 Utvalg for medborgerskap	23.03.2023	12/23
5 Formannskapet	18.04.2023	

Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap

Ungdomsrådet har behandlet saken i møte 16.03.2023 sak 10/23

Behandling

Rådgiver Ingrid Blichfeldt og avdelingsleder NAV Ragna Haukeland presenterte Effektkontrakt og svarte på spørsmål.

Leder Nora Eriksen fremmet følgende forslag til nytt punkt 2:

Ungdomsrådet mener tiltaket virker som en god løsning for å kunne møte problemer og behov i Asker samfunnet.

Leder Eriksen forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Asker kommune vil inngå avtale om effektkontrakt og forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027.
2. Ungdomsrådet mener tiltaket virker som en god løsning for å kunne møte problemer og behov i Asker samfunnet.

Saksprotokoll

Arivsak
23/02061

Saksbehandler
Ingrid Johanne Blichfeldt

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	10/23
2 Utvalg for velferd	21.03.2023	10/23
3 Utvalg for oppvekst	21.03.2023	11/23
4 Utvalg for medborgerskap	23.03.2023	12/23
5 Formannskapet	18.04.2023	

Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap

Utvalg for oppvekst har behandlet saken i møte 21.03.2023 sak 11/23

Behandling

Rådgiver Ingrid Blichfeldt innledet til saken og svarte på spørsmål.

Magne Gabrielsen fremmet følgende forslag til nytt punkt 2 i 4 kulepunkter:

- *Effektkontrakten skal vare i maks fire år og evalueres i etterkant.*
- *Bruk av administrative ressurser skal ikke gå ut over andre tiltak rettet mot denne målgruppen, eksempelvis sjøskolen, skolehelsetjenesten og andre ungdomstiltak.*
- *Utvalget ber om at det bestrebes å måle effektene på en slik måte at andre forhold som kan påvirke resultatet holdes utenfor ved bruk av en referansegruppe.*
- *Relevante politiske utvalg oppdateres årlig på status om ungt utenforskap, inkludert arbeidet med Effektkontrakt.*

Kommunedirektøres forslag ble vedtatt mot en stemme (Dahl, R)

Gabrielsens (Ap) forslag til nytt punkt 2 falt mot 3 stemmer (Dahl, R, Gabrielsen og Ramzan, Ap)

Vedtak

1. Asker kommune vil inngå avtale om effektkontrakt og forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027.

Saksprotokoll

Arivsak
23/02061

Saksbehandler
Ingrid Johanne Blichfeldt

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	10/23
2 Utvalg for velferd	21.03.2023	10/23
3 Utvalg for oppvekst	21.03.2023	11/23
4 Utvalg for medborgerskap	23.03.2023	12/23
5 Formannskapet	18.04.2023	

Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 21.03.2023 sak 10/23

Behandling

Leder Cecilie Lindgren (H) innledet til saken. Saksbehandler Ingrid Blichfeldt besvarte spørsmål.

Forslag fremmet av Solav Abbas, A til nytt punkt 2:

Effektkontrakten skal vare i maks fire år og evalueres i etterkant. Bruk av administrative ressurser skal ikke gå ut over andre tiltak rettet mot denne målgruppen, eksempelvis sjøskolen, skolehelsetjenesten og andre ungdomstiltak.

Utvalget ber om at det bestrebes å måle effektene på en slik måte at andre forhold som kan påvirke resultatet holdes utenfor ved bruk av en referansegruppe.

Relevante politiske utvalg oppdateres årlig på status om ungt utenforskap, inkludert arbeidet med Effektkontrakt.

Forslag fremmet av Solav Abbas, A til nytt punkt 2, falt mot 3 stemmer, Solav Abbas, A, Roger Olsen, A og Ida Kristine Selvær, R.

Innstillingens punkt 1 ble vedtatt mot 1 stemme, Ida Kristine Selvær, R

Vedtak

1. Asker kommune vil inngå avtale om effektkontrakt og forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027.

Saksprotokoll

Arivsak
23/02061

Saksbehandler
Ingrid Johanne Blichfeldt

Behandlet av	Møtedato	Saksnr.
1 Ungdomsrådet	16.03.2023	10/23
2 Utvalg for velferd	21.03.2023	10/23
3 Utvalg for oppvekst	21.03.2023	11/23
4 Utvalg for medborgerskap	23.03.2023	12/23
5 Formannskapet	18.04.2023	

Plan for inngåelse av effektkontrakt i Asker kommune - Ungt utenforskap

Utvalg for medborgerskap har behandlet saken i møte 23.03.2023 sak 12/23

Behandling

Rådgiver Inger Johanne Blichfeldt innledet saken og svarte på oppklarende spørsmål

Aasen (H) fremmet følgende til nytt punkt 2:

- Effektkontrakten skal vare i maks fire år og evalueres i etterkant.
- Bruk av administrative ressurser skal ikke gå ut over andre tiltak rettet mot denne målgruppen, eksempelvis sjøskolen, skolehelsetjenesten og andre ungdomstiltak.
- Utvalget ber om at det bestrebes å måle effektene på en slik måte at andre forhold som kan påvirke resultatet holdes utenfor ved bruk av en referansegruppe.
- Relevante politiske utvalg oppdateres årlig på status om ungt utenforskap, inkludert arbeidet med Effektkontrakt.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av Aasen fikk 3 (A, SV) stemmer og falt.

Innstilling

1. Asker kommune vil inngå avtale om effektkontrakt og forplikter seg til 2-3 MNOK årlig for perioden 2026-2027

Saksframlegg

Arkivsak
23/03098-1

Saksbehandler
Kristin Opsahl

Behandles av
Utvalg for velferd

Møtedato
21.03.2023

Høringssvar - Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven (Forbud mot langtidsopphold for personer under 50 år i sykehjem mv.)

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Hovedutvalg for velferd gir sin tilslutning til høringssvaret

1. Sammendrag og konklusjon

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring et forslag om å lovfeste at kommunen ikke kan bosette personer under 50 år i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester beregnet for eldre. Dette vil i praksis også omfatte omsorgsboliger, men kun omsorgsboliger der personer under 50 år må dele oppholdsrom, som kjøkken, bad, stue og lignende med personer som er betydelig eldre enn dem selv. Lovforslaget innebærer ikke at det blir forbud mot å bosette yngre personer i sykehjem mv., men da må personen selv, eventuelt pårørende, samtykke til bosettingen.

Denne saken redegjør for bakgrunnen for anbefalingen i høringen, samt alternativ lovforankring i *Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet* som departementet skisserer.

Høringssvaret fra Asker kommune støtter ikke hovedanbefalingen i høringen (se vedlegg 2). Dette begrunnes med at en slik lovendring vil være svært inngripende i

kommunens selvstyre, på et område det ikke anses forholdsmessig å detaljregulere. Det vurderes også som problematisk å sette en øvre aldersgrense på 50 år. Den foreslåtte endringen vil kunne føre til en urimelig forskjellsbehandling primært basert på alder. Alternativet som foreslås i høringen, om en lovbestemmelse forankret i ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet, er å foretrekke og bør utredes videre.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

2.1 Behandling i Stortinget

Temaet bosetting av barn, unge og voksne i sykehjem har vært behandlet en rekke ganger i Stortinget gjennom representantforslag og anmodningsvedtak, i 2018 og sist i 2021.

Regjeringen Solberg vurderte i 2018 at dagens lov- og forskriftsverk var tilstrekkelig. Flertallet i helse- og omsorgskomiteen la dette til grunn i sin innstilling (Innst. 11 S (2019 – 2020))

Det ble i 2021 på nytt fremmet et representantforslag om lovendring fra representanter fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Den 16. februar 2021 vedtok Stortinget representantforslaget og fremmet følgende anmodningsvedtak overfor regjeringen:

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 første ledd bokstav a, slik at den enkelte pasient eller bruker gis et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud, barn ikke bosettes i sykehjem i strid med familiens ønske og barnets beste, samt pasienter mellom 18-49 år ikke bosettes i sykehjem i strid med eget eller vergens ønske.

Dette anmodningsvedtaket er bakgrunnen for høringen.

2.2 Dagens praksis

Statsforvalteren rapporterer årlig på antall barn, unge og voksne med vedtak om langtidsopphold i institusjon (alder og innflyttingstidspunkt) og hvor mange av disse personene som ønsker et annet botilbud og hvilke konkrete planer kommunen har for flytting av disse personene.

Rapporteringen fra statsforvalter viser at antallet personer under 50 år på sykehjem varierer noe fra år til år, men har vist en nedadgående tendens de siste årene. Innrapporterte tall for 2021 viser imidlertid en økning.

Den siste innrapporteringen fra 2021 viser at det 31. desember 2021 var;

- åtte barn under 18 år i sykehjem i Norge. Ifølge rapporteringen fra statsforvalter hadde ingen av disse et flytteønske som ikke er eller blir fulgt opp av kommunen.
- 91 personer i alderen 18-49 år med vedtak om langtidsopphold i sykehjem eller aldershjem. Av de 91 personene hadde 28 et flytteønske. Av de 28 personene med flytteønske har 14 en konkret flytteplan.

Altså var det til sammen 14 personer, ingen under 18 år, som hadde et flytteønske uten en konkret flytteplan.

Det er også innhentet utdypende informasjon fra fem statsforvaltere om botid, årsaker til at personer bosettes på sykehjem, hva man flytter til etter sykehjem og hva som begrenser kommunens mulighet til å gi et annet tilbud enn sykehjem (se høringsnotatet side 5-6, vedlegg 1).

Departementet begrunner behovet for en lovendring med at det til tross for flere anmodningsvedtak fra Stortinget bor fremdeles barn, unge og voksne personer under 50 år på sykehjem. Noen med ønsker om flytting som ikke er fulgt opp. Dette skjer også etter at det er kommunisert til landets kommuner at stortingsflertallet er mot en slik praksis.

2.3 Om lovforslaget

Departementet foreslår en ny bestemmelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2b og en ny bestemmelse i pasient- og brukerrettighetsloven § 4-8. Forslaget innebærer at kommunen ikke kan fatte vedtak om langtidsopphold for barn, unge og voksne under 50 år i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester beregnet for eldre, med mindre det gis samtykke til oppholdet. Dette vil i praksis også omfatte omsorgsboliger, men kun omsorgsboliger der beboerne deler oppholdsrom som kjøkken, bad eller lignende.

I tillegg foreslås et nytt tredje ledd i pasient- og brukerrettighetsloven § 4A-2 der det fremgår at kapitlet («Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen mv.») ikke kommer til anvendelse for personer under 50 år ved bosetning i sykehjem mv.

Det foreslås at kommunen skal ha inntil 60 dager til å etablere et annet forsvarlig tilbud. Det foreslås videre et snevert og i utgangspunktet tidsubegrenset unntak for kommunene i særlige tilfeller. (Se høringsnotatet s. 25, vedlegg 1)

I sin utdypende begrunnelse for behovet for lovendringen nevnes flere momenter:

- Det kan medføre en ekstra belastning for unge personer å bo i sykehjem mv. sammen med eldre personer, særlig dersom de eldre har en demensdiagnose. Ca. 80 % av beboerne på sykehjem har en demensdiagnose.
- Departementet viser også til formålsbestemmelsen i helse- og omsorgstjenesteloven § 1-1 nr. 3 om å «sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre». Departementet ser at det kan være en utfordring å oppfylle dette formålet i fellesskap med pasienter som er langt eldre, og har andre behov enn yngre.
- Departementet viser videre til § 1-1 nr. 6 om å «sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet».

2.4 Forholdet til det kommunale selvstyre og ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet

Departementet skriver at de er klar over at forslaget «i enkelte tilfeller kan innebære praktiske og økonomiske utfordringer for kommunen» og at «dette særlig kan gjelde små kommuner med få boformer med heldøgns tjenester. Lovgiver har gjennom anmodningsvedtakene satt et klart skjæringspunkt for det kommunale handlingsrommet når det gjelder tildeling av kommunale helse- og omsorgstjenester til personer i denne gruppen».

Departementet åpner for at anmodningsvedtakene i Stortinget kunne sett annerledes ut hvis *lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet* hadde vært vedtatt før behandlingen, og redegjør derfor for en mulig forankring i den nye loven.

2.5 Alternativ til lovforslaget

Departementet ber om innspill på to alternative lovformuleringer hjemlet i den nye loven. Alternativene innebærer en lovregulering av barn, unge og voksnes sosiale miljø og aktivitetstilbud når de er plassert i kommunal institusjon eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester.

Hensikten er å sikre pasientene og brukerne under 50 år et aktivitetsnivå og et sosialt miljø som er særskilt tilrettelagt for deres aldergruppe, uten at det lovfestes et forbud mot bosetting. Departementet viser til at et av hovedhensynene bak Stortingets anmodningsvedtak, er å sikre et godt sosialt miljø for barn, unge og voksne i institusjon.

Alternativ 1

Når barn, unge og voksne under 50 år er bosatt i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester, skal det tas særlig hensyn til den enkeltes behov for aktivitet og et sosialt miljø tilpasset aldersgruppen

Alternativ 2

Barn, unge og voksne under 50 år som boettes i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester har rett til å få ivaretatt sitt behov for aktivitet og alderstilpasset miljø

Begge alternativene innebærer at kommunen må iverksette tiltak for å sikre dette, uavhengig av hvordan tjenestene organiseres. Alternativ 2 innebærer også en rettighetsfesting.

I høringsvaret fra Asker kommune anbefales det man utreder disse alternativene videre, men at formuleringen "under 50 år" utelates.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Økonomisk bærekraft

Kommune-Norge står overfor store utfordringer i årene som kommer med hensyn til å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester. Dette krever at kommunene må gjøre strenge prioriteringer og utvikle sine helse- og omsorgstjenester best mulig tilpasset de lokale forhold. Forslaget på høring kan by på ressursmessige utfordringer, og er unødvendig detaljregulerende og inngripende på et område som omhandler en svært liten gruppe.

Sosial bærekraft

For å skape et mer aldersvennlig samfunn og utsette behovet for helse- og omsorgstjenester, jobber man i kommunene aktivt med å skape nærmiljøer hvor man, uavhengig av alder, skal ha tilgang til transport, møteplasser og meningsfulle aktiviteter. Det kan derfor være problematisk å lovfeste en aldersgrense på 50 år, for et særlig tilpasset aktivitets- og botilbud. Retten til en verdig og meningsfull tilværelse og hensynet til pårørende og familieliv bør ivaretas i alle saker uavhengig av personens alder.

4. Tidligere behandling

Saken har ikke vært behandlet tidligere.

5. Kommunedirektørens vurdering

Kommunendirektøren er enig i at det er svært uheldig at barn, unge og voksne plasseres på sykehjem eller omsorgsboliger blant personer med demens el. over lengre tid. Saker i media har avdekket at dette skjer. Statsforvalterens nasjonale kartlegging viser imidlertid at dette kun gjelder svært få tilfeller. Det er ingen barn under 18 år som bor på sykehjem mot sin/pårørende sin vilje i dag. Oftest er det komplekse medisinske årsaker til at unge personer må bo på sykehjem. Dette begrunnes med behovet for døgkontinuerlig tilgang på kvalifisert personell og medisinsk utstyr, som sikrer et forsvarlig helsetilbud.

I høringen legges det vekt på at man har rett på meningsfull og alderstilpasset aktivitet og verdig liv. Dette kan vanskelig gis på en sykehjemsavdeling hvor de fleste er eldre, og et flertall har demens. De fleste kommuner legger imidlertid til rette for at personer får et tilbud best mulig tilpasset sin helsetilstand, alder og livssituasjon. Vi erkjenner at ulike hensyn og behov kan stå opp imot hverandre. Kommunen er pliktig til å gi et forsvarlig helsetilbud. Dette hensynet kan komme i konflikt med en brukers ønske om å bo i egen bolig. Kommunen skal sikre brukermedvirkning. I dialog med bruker og pårørende finner man i de fleste tilfeller en tilfredsstillende løsning. I tilfeller hvor det er uenighet kan vedtaket klages inn til Statsforvalter.

Etter en samlet vurdering støtter ikke kommunedirektøren hovedforslaget i høringen. En tydeliggjøring av kommunen ansvar for å sikre alderstilpasset aktivitets- og botilbud er imidlertid på sin plass. I høringsnotatet foreslås det å lovfeste dette i ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet. Kommunedirektøren synes det er en god tilnærming, og at dette utredes videre, men at man tar bort formuleringer om at det kun skal gjelde personer under 50 år.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Høringsnotat
Høringssvar fra Asker kommune
Høringssvar fra Asker kommune

Saksprotokoll

Arivsak
23/03098

Saksbehandler
Kristin Opsahl

Behandlet av
1 Utvalg for velferd

Møtedato   **Saksnr.**
21.03.2023   11/23

Høringsvar - Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven (Forbud mot langtidsopphold for personer under 50 år i sykehjem mv.)

Utvalg for velferd har behandlet saken i møte 21.03.2023 sak 11/23

Behandling

Leder Cecilie Lindgren (H) innledet til saken. Saksbehandler Kristin Opsahl presenterte saken og besvarte spørsmål.

Innstillingens punkt 1 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Hovedutvalg for velferd gir sin tilslutning til høringssvaret

Asker
kommune

Notat til referatsaker

Vår referanse
23/04439-1

Vår saksbehandler
Ellen Gangnæs

Dato
09.03.2023

Referatsaker Utvalg velferd 21.03.2023

Dokumentet er elektronisk godkjent.